

контакт”, “пошук соціальної підтримки”, “обережні дії”) в групах із різним рівнем ЕІ. Найбільші відмінності між групами проявляються у виборі непродуктивних моделей коупінг-поведінки: керівники з середнім і високим рівнем ЕІ менш схильні вибирати “маніпулятивні”, “асоціальні” і “агресивні дії”. Максимальний розрив спостерігається у випадку з моделлю “агресивні дії”. Таким чином, підтверджується закономірність, виявлена на матеріалі дослідження процесуально-стильових особливостей, згідно з якою рівень розвитку емоційного інтелекту позитивно пов’язаний з продуктивністю моделей коупінг-поведінки, яку обирає керівник. Це дозволяє емоційно-інтелектуальним керівникам ефективніше долати стресові ситуації.

Таким чином, у процесі обробки отриманих результатів проведено аналіз взаємозв’язку рівня ЕІ і стратегій подолання керівників підрозділів поліції. Опитувальник SACS дозволив визначити 6 основних стратегій подолання: активну, пасивну, просоціальну, асоціальну, пряму, непряму. Підрахунок кількості керівників, що набрали високі бали по кожній стратегії в трьох групах, подальший статистичний аналіз даних дозволили зафіксувати статистично значущі відмінності між групами керівників із різним рівнем ЕІ. Встановлено, що обстежувані керівники з середнім і високим рівнем ЕІ не схильні вибирати асоціальні стратегії, на відміну від керівників із низьким ЕІ, віддаючи перевагу просоціальним стратегіям. У цілому можна дійти висновку, що керівники з розвинутим емоційним інтелектом ефективніше долають стресові ситуації. Отже, чим вищим є емоційний інтелект керівника, тим багатшим може бути його поведінковий репертуар, тим менше він залежить від імпульсивних дій; керівник може долати стресові ситуації за допомогою соціально прийнятних дій і уникати використання асоціальних, агресивних моделей коупінг-поведінки. Високий ЕІ дозволяє застосовувати конструктивні, продуктивні, позитивні моделі поведінки в ситуації стресу. Внаслідок недостатньо розвинутого ЕІ керівник не здатен адекватно оцінювати, розуміти і управляти своїми і чужими емоціями, результатом чого є віддання переваги примітивнішим деструктивним коупінг-стратегіям.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреева И.Н. Взаимосвязь эмоционального интеллекта и тезауруса эмоциональных переживаний в юношеском возрасте. Психология и современное общество: взаимодействие как путь взаиморазвития: материалы междунар. науч.-практ. конференции (Санкт-Петербург, 28–29 апреля 2006 г.). СПб., 2006. Ч. 1. С. 17–21.
2. Барко В.І., Марченко А.О. Психологічна діагностика емоційного інтелекту керівників органів внутрішніх справ. К.: Вісник Національної академії оборони України. К.: НУОУ, 2012. Вип. 2 (27). С. 197–201.
3. Деревянко С.П. Роль эмоционального интеллекта в процессе социально-психологической адаптации студентов. Инновационные образовательные технологии. 2007. № 1 (9). С. 92–95.
4. Люсин Д.В. Современные представления об эмоциональном интеллекте. Социальный интеллект: теория, измерение, исследования / под ред. Д.В. Люсина, Д.В. Ушакова. М.: ИП РАН, 2004. С. 29–36.
5. Манойлова М.А. Авторская методика диагностики эмоционального интеллекта. Медицинская психология в России: электрон. науч. журн. 2011. № 6. URL: [http:// medpsy.ru](http://medpsy.ru) (дата звернення: 18.01.2018).
6. Петровская А.С. Эмоциональный интеллект как детерминанта результативных параметров и процессуальных характеристик управленческой деятельности: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.03 Ярославль, 2007. 225 с.
7. Bar-On R. Emotional and social intelligence: insights from the Emotional Quotient Inventory: Handbook of emotional intelligence / R. Bar-On and J.D.A.; eds. Parker. San Francisco: Jossey-Bass, 2000. P. 363–388.

REFERENCES

1. Andreeva, Y.N., 2006, Vzaymosviaz emotsyonalnoho yntellekta y tezaursa emotsyonalnykh perezhivanyi v yunosheskom vozraste. “The Relationship of Emotional Intelligence and Thesaurus of Emotional Experiences in Adolescence”. Psychology and Modern Society: Interaction as a Way of Mutual Development: materials of the Intern. scientific-practical conference (St. Petersburg, April 28–29, 2006). SPb., 2006. Part 1. P. 17–21 [in Russian].
2. Barko, V.I., Marchenko, A.O., 2012, Psychologichna diagnostika emotsynogo intelektu kersvnykyv organiv vnutrishnych sprav. K.: NUOU. Vol. 2 (27), 197–201 [in Ukrainian].
3. Dereviianko, S.P., 2007, Rol emotsyonalnoho yntellekta v protsesse sotsyalno-psykholohycheskoi adaptatsyy studentov. “The Role of Emotional Intelligence in the Process of Social and Psychological Adaptation of Students”. Innovative educational technologies 1 (9), 92–95 [in Russian].
4. Liusyn, D.V., 2004, Sovremennyye predstavleniya ob emotsyonalnom yntellekte. “Modern Ideas about Emotional Intelligence”. Social Intelligence: Theory, Measurement, Research / editors D.V. Liusin, D.V. Ushako. Moscow, 29–36 [in Russian].

5. *Manoilova, M.A.*, 2011, Avtorskaia metodyka dyahnostyky emotsyonalnoho yntellekta. "The Author's Method of Diagnosis of Emotional Intelligence". URL: <http://medpsy.ru> (Date of Application: 18.01.2018) [in Russian].

6. *Petrovskaia, A.S.*, 2007, Emotsyonalnyi yntellekt kak detyrnynanta rezul'tatyvnykh parametrov y protsessualnykh kharakterystyk upravlencheskoi deiatelnosti. Emotional Intelligence as a Determinant of Effective Parameters and Procedural Characteristics of Management Activities: thesis ... Cand. of Psychol., Yaroslavl. 225 p.

7. *Bar-On R.* Emotional and social intelligence: insights from the Emotional Quotient Inventory: Handbook of emotional intelligence / R. Bar-On and JDA; eds. Parker. San Francisco: Jossey-Bass, 2000. P. 363–388 [in English].

UDC 159.922

V.P. Ostapovych,

Candidate of Law, Head of the Laboratory of the State Research Institute

MIA Ukraine, Kyiv,

ORCID ID 0000-0002-9186-0801

PSYCHOLOGICAL DETERMINANTS OF BEHAVIORAL STRATEGIES OF THE HEADS OF UNITS OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE

Paper is devoted to the problematic issues related to the investigation of psychological determinants of the effectiveness of professional activities of the heads of units of the National Police of Ukraine, in particular, of emotional intelligence (EI) and its relationship with the components of behavioral strategies of police officers. Scientific studies of foreign psychologists show a significant positive influence of a person's emotional intelligence on the success of professional activity, often the emotional intelligence substantially determines the choice of the strategy of human behavior in difficult situations (the so-called "coin-strategy"). The latter is an individual method of an interaction with the situation in accordance with its logic, significance in human life and its psychological capabilities. The formation of a full-fledged and productive style of coping-behavior can occur under the condition of an active position of a person and includes not only adaptive, but also transformative activity.

In the managerial activities of the head of the police, the number of stressors is very significant, in their content they are specific. High stressfulness of administrative activities in the police leads to the need to develop effective strategies to overcome it. In order to determine the level of EI in the research, the Bar-On-EI questionnaire was used, in order to identify the model of coping behavior, S. Hobfoll's methodology "Strategies for overcoming stressful situations" was used, based on the model of "behavior of overcoming". Thanks to an experimental study involving 120 heads of police units, it was found out that the overall score of the Bar-It questionnaire is negatively correlated with "aggressive actions" and correlates positively with "avoidance"; Absolutely there are almost no EI correlations with prosocial strategies. The largest number of interconnections was recorded between individual questionnaires, coin-avoidance models (positive correlations) and "aggressiveness" (negative correlations). It has been established that managers with a high level of EI prefer not to use destructive, asocial strategies, but they are unlimited in choosing active, prosocial strategies of cointegration behavior. It is generally proven that managers with a high level of emotional intelligence effectively overcome stressful situations.

Keywords: National Police, Police Head, psychological determinants, emotional intelligence, overcoming strategies, cooking strategies.

Отримано 30.05.2018